

R J E Š E N J E

po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv Grada Zenice, Trg Bosne i Hercegovine 6., 72000 Zenica i Javnog preduzeća „Grijanje“ d.o.o. Bilmišće 107, 72000 Zenica

Sarajevo

februar, 2018. godine

Broj: UP-05-26-3-030-21/17

Sarajevo, 28.02.2018. godine

Na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka a) i c), člana 48. stav (1) tačka a) i c), a u vezi sa članom 4. stav (1) tačka e) i članom 10. stav (2) tačka d), Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti, broj: UP-05-26-3-030-2/17 od 30.11.2017. godine, protiv Grada Zenice, Trg Bosne i Hercegovine 6., 72000 Zenica, radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu člana 4. stav (1) tačka e) i Javnog preduzeća „Grijanje“ d.o.o. Bilmišće 107, 72000 Zenica, radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja, u smislu člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće na 20. (dvadesetj) sjednici održanoj dana 28.02.2018. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da Grad Zenica, Trg Bosne i Hercegovine 6., 72000 Zenica, odredbama člana 14. stav 3. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem i odredbama člana 65. stav 6., člana 65. stav 7. i člana 68. stav 1. Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže („Službene novine Općine Zenica" broj: 7/02 i 6/13) sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu regulisanja prava na ustupanje isporuke toplotne energije u gradu Zenica, zaključivanjem takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma, i isti predstavlja zabranjeni sporazum, iz odredbi člana 4. stav (1) tačka e) Zakona o konkurenciji.

2. Smatraju se ništavim (ex lege) posebno odredbe člana 14. stav 3. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem i odredbe člana 65. stav 6. , člana 65. stav 7. i člana 68. stav 1. Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže („Službene novine Opštine Zenica" broj: 7/02 i 6/13), u skladu sa odredbama člana 4. stav (2) Zakona o konkurenciji.

3. Nalaže se Gradu Zenica, Trg Bosne i Hercegovine 6., 72000 Zenica da odmah, a najkasnije u roku od 60 (šezdeset) dana od dana prijema ovog Rješenja, uskladi odredbe člana 14. stav 3. važeće Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem i odredbe člana 65. stav 6. , člana 65. stav 7. i člana 68. stav 1. Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže („Službene novine Opštine Zenica" broj: 7/02 i 6/13), sa Zakonom o konkurenciji, odnosno sa tačkom 1. i 2. dispozitiva ovog Rješenja, te da u ostavljenom roku dostave dokaze o izvršenju istih.

4. Izriče se novčana kazna Gradu Zenica, Trg Bosne i Hercegovine 6., 72000 Zenica, zbog kršenja odredbi člana 4. stav (1) tačka e) Zakona o konkurenciji, utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u visini od 80.727,30 KM (osamdesethiljadasedamstotinadvadesetsedam i 30/100), u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužna platiti u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema ovog Rješenja.

5. Utvrđuje se da je Javno preduzeće „Grijanje“ d.o.o. Bilmišće 107, 72000 Zenica, zloupotrijebilo dominantan položaj na tržištu isporuke toplotne energije u gradu Zenica, posebno odredbama člana 4. stav 1. i člana 7. stav 1. Odluke o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora grada Zenice u sezoni grijanja 2017./2018. godina broj: 16090/17 od 10.10.2017. godine

uslovljavanjem da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi nemaju veze sa predmetom sporazuma, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačke d) Zakona o konkurenciji.

6. Smatraju se ništavim (ex lege) posebno odredbe člana 4. stav 1. i člana 7. stav 1. Odluke o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora grada Zenice u sezoni grijanja 2017./2018. godina broj: 16090/17 od 10.10.2017. godine u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačke d) Zakona o konkurenciji.

7. Nalaže se Javnom preduzeću „Grijanje“ d.o.o. Bilmišće 107, 72000 Zenica, da odmah, odnosno u roku od 60 (šezdeset) dana od dana prijema ovog Rješenja uskladi posebno odredbe člana 4. stav 1. i člana 7. stav 1. Odluke o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora grada Zenice u sezoni grijanja 2017./2018. godina broj 16090/17 od 10.10.2017. godine, sa Zakonom o konkurenciji, odnosno sa tačkom 5. i 6. ovog Rješenja, te da u ostavljenom roku dostavi dokaze o izvršenju istih.

8. Izriče se novčana kazna Javnom preduzeću „Grijanje“ d.o.o. Bilmišće 107, 72000 Zenica, zbog kršenja odredbi iz člana 10. stav (2) tačke d) Zakona o konkurenciji, utvrđene u tački 5. ovog Rješenja, u visini od 16.830,434 KM (šesnaest hiljada osam stotina trideset i 434/100 KM) u skladu sa odredbom člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.

9. Ukoliko Grad Zenica, Trg Bosne i Hercegovine 6., 72000 Zenica i Javno preduzeće „Grijanje“ d.o.o. Bilmišće 107, 72000 Zenica ne uplate izrečene novčane kazne iz tački 4. i 8. u ostavljenom roku, iste će se naplatiti prinudnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

10. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je, putem službene e-mail adrese, zaprimilo prigovor fizičkog lica u kome se ističe da privredni subjekat Javno preduzeće „Grijanje“ d.o.o. Bilmišće 107, 72000 Zenica (u daljem tekstu: JP Grijanje Zenica) zloupotrebljava svoj monopolistički položaj, odnosno da usluge koje pružaju cjenovno ne odgovaraju kvaliteti grijanja, kao i da JP Grijanje Zenica ne želi da dostavi Ugovor o korištenju usluga još od 2013. godine, te da je JP Grijanje Zenica odbilo da zaključi novi ugovor s obzirom da u jednom dijelu stana uopšte nema radijatore te je traženo da se izvrši ponovno premjer stana i ugrade mjerni instrumenti koji će mjeriti potrošnju i određivati cijenu usluge koju plaća.

U cilju prikupljanja dodatnih podataka i informacija u vezi sa načinom isporuke i obračuna toplotne energije, Konkurencijsko vijeće se obratilo privrednom subjektu „JP Grijanje Zenica“ sa zahtjevom za dostavu relevantne dokumentacije i podataka (akt broj: 01-26-10-163-2/17 od 29.06.2017. godine).

Privredni subjekt „JP Grijanje Zenica“ je podneskom broj: 01-26-10-163-3/17 dana 13.07.2017. godine, dostavio traženo pojašnjenje, pregled propisa koji regulišu djelatnost proizvodnje i distribucije toplotne energije, odnosno kojima su regulisana prava i obaveze korisnika usluge i prava i obaveze JP Grijanje Zenica kao davaoca usluge, primjerke Ugovora zaključenih u 2016. godini, za sve vrste korisnika, prilikom čega se sadržaj istih razlikuje u zavisnosti od toga da li je korisnik fizičko ili pravno lice, te u zavisnosti od činjenice da li korisnik ima ili nema ugrađen individualni mjerač toplotne energije.

S obzirom, da se Odluka o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice u sezoni grijanja 2016/2017 (Odluka Nadzornog odbora privrednog subjekta JP Grijanje Zenica broj: NO – 9116/16 od 30.06.2016. godine) primjenjuje u periodu od 01.07.2016 – 30.06.2017. godine, Konkurencijsko vijeće je aktom broj: 01-26-10-163-4/17 dana 09.10.2017. zatražilo od

privrednog subjekta „JP Grijanje Zenica“, informaciju, da li je donesena Odluka za sezonu grijanja 2017/2018.

Privredni subjekt „JP Grijanje Zenica“ je podneskom broj: 01-26-10-163-4/17 dana 17.10.2017. godine, dostavio informaciju da je donesena Odluka o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice u sezoni grijanja 2017/2018 broj: 16090/17 od 10.10.2017. godine, kao i predmetnu Odluku.

Konkurencijsko vijeće je nakon provedenih preliminarnih aktivnosti prikupljanja podataka i dokumentacije, analizom prikupljene dokumentacije, uvidom u Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelvodne mreže („Službene novine Opštine Zenica" broj:7/02 i 6/13) (u daljem tekstu Odluka i Uslovi) koja je donesena od strane Opštine Zenica, te analizom odredbi Odluke, kao i Odluke o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice u sezoni grijanja 2017/2018 broj: 16090/17 od 10.10.2017. godine donesenu od strane Nadzornog odbora privrednog subjekta JP Grijanje Zenica, došlo do saznanja da postoji osnovana sumnja, da se odredbama, koje se odnose na plaćanje (paušala) potrošača za stambene i poslovne prostore, sa ili bez ugrađenog mjerača toplotne energije i plaćanje paušala privremeno isključenih potrošača, značajno sprečava, ograničava i narušava tržišna konkurencija.

Na osnovu analize prikupljene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da postoji osnovana sumnja o postojanju ograničavanja, sprečavanja i narušavanja tržišne konkurencije, u smislu člana 4. stav (1) tačke e) i člana 10. stav (2) tačke d) Zakona.

1. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 32. stav (1) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP-05-26-3-030-2/17 od 30.11.2017. godine (u daljem tekstu: Zaključak), protiv protiv Grada Zenice (Zakonom o gradu Zenica „Službene novine FBiH“ br. 80/14, Opština Zenica, postala Grad Zenica), Trg Bosne i Hercegovine 6., Zenica, Bosna i Hercegovina radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu člana 4. stav (1) tačka e) i Javnog preduzeća „Grijanje“ d.o.o. Bilmišće 107, 72000 Zenica (u daljem tekstu: JP Grijanje Zenica), radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja, u smislu člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji.

U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je, dana 01.12.2017. godine dostavilo predmetni Zaključak na očitovanje te zatražilo relevantnu dokumentaciju potrebnu u postupku Gradu Zenica aktom broj: UP-05-26-3-030-6/17 i JP Grijanje Zenica aktom broj: UP-05-26-3-030-6/17.

Konkurencijsko vijeće je zaprimilo, dana 25.12.2017. godine podneskom broj: UP-05-26-3-030-10/17, zahtjev Grada Zenica, za produženjem roka za izjašnjenje, odnosno dostavu odgovora na predmetni Zaključak, u skladu sa odredbama člana 33. stav (4) Zakona o konkurenciji.

Također, JP Grijanje Zenica dostavio je zahtjev za produženjem roka za dostavu očitovanja na predmetni Zaključak u skladu sa odredbama člana 33. stav (4) Zakona o konkurenciji, dana 25.12.2017. godine podneskom broj: UP-05-26-3-030-9/17.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da postoje opravdani razlozi za usvajanje naprijed navedenih zahtjeva, te je Gradu Zenica i JP Grijanje Zenica, odobrilo produženje roka za dostavu očitovanja na predmetni Zaključak (akt broj: UP-05-26-3-030-12/17 i akt broj: UP-05-26-3-030-13/17 od dana 26.12.2017. godine).

Traženu dokumentaciju, kao i odgovor na Zaključak, Grad Zenica je dostavio dana 11.01.2018. godine podneskom broj: UP-05-26-3-030-12/17 navodeći slijedeće:

- da je Savjet opštine Zenica na osnovu odredaba čl.2.t.3., a u vezi sa članom 4. Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl. list SR BiH", br. 20/90) i čl. 34. Statuta, Opštine Zenica - prečišćen tekst ("Sl. novine

Opštine Zenica", br. 3/98 i 6/99) donio Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem;

- da su sastavni dio te Odluke Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže. Odluka i Uslovi objavljeni su u "Službenim novinama Opštine Zenica" broj:7/02 i 6/13. Stupanjem na snagu predmetne Odluke i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže prestala je da važi Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem ("Službene novine Opštine Zenica i Busovača", br. 5/85) i Uslovi za isporuku toplotne energije iz vrelovodne mreže ("Službene novine Opštine Zenica i Busovača", br. 8/85);
- da djelatnost zagrijavanja stambenog i poslovnog prostora prema Zakonu o komunalnim djelatnostima SRBiH i Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl.novine Ze-do kantona", br. 17/08) predstavlja jednu od komunalnih djelatnosti čije normativno uređivanje je u nadležnosti Opštine/Grada;
- da je u tom smislu Opština/Grad Zenica uredila uslove izgradnje, rekonstrukcije i održavanja objekata daljinskog grijanja stambenog i poslovnog prostora grada Zenica, isporuku i korištenje toplotne energije kao i međusobne odnose subjekata u procesu zagrijavanja prostora daljinskim grijanjem;
- da djelatnost zagrijavanja stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem predstavlja komunalnu djelatnost od posebnog značaja za grad Zenicu;
- da cijena toplotne energije koja se iz sistema daljinskog grijanja Grada isporučuje građanima i drugim subjektima utvrđuje na osnovu kalkulacije cijene grijanja bazirane na ekonomskim i tehničkim parametrima za svaku sezonu grijanja;
- da saglasnost na cijenu toplotne energije daje Gradsko vijeće prilikom usvajanja Programa organizovanja sezone grijanja koji priprema JP Grijanje Zenica (Uprava i Nadzorni odbor preduzeća);
- da u procedurama donošenja i provođenja Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenica sa Uslovima za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže Opština/Grad Zenica je u potpunosti postupao u skladu sa odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl.list SR BiH", br. 20/90) i Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl. novine Ze- do kantona", br. 17/08), tj. u okviru svojih regulatornih ovlasti, a što podrazumijeva obezbjeđivanje pretpostavki za organizovanje i pružanje komunalnih usluga i komunalnih djelatnosti;
- da je Opština/Grad Zenica osnovao JP Grijanje Zenica kao distributera i isporučioca toplotne energije za potrebe daljinskog grijanja stambenog i poslovnog prostora Grada Zenica što ne predstavlja zloupotrebu dominantnog položaja kako je to definisano odredbama člana 10. Zakona o konkurenciji ("Sl. glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09);
- da je odredbama čl. 14. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice regulisano privremeno i trajno odustajanje od preuzimanja toplotne energije (isključenje) i uvedena obaveza plaćanja paušala u iznosu od 10% cijene grijanja na ime angažovane toplotne energije za grijanje stambenog prostora;
- da je odredbama čl. 65.-68. te Odluke utvrđen način kalkulacije cijene grijanja te da cijenu čini iznos od 10% paušala (fiksni trošak za angažovanu toplotnu energiju) i iznos od 90% za varijabilne troškove (cijena energenata, toplotne i električne energije, HP vode i dr.), što je detaljnije opisano u odgovoru JP "Grijanje" d.o.o. Zenica koji je prema citiranom Zaključku dostavljen Konkurencijskom vijeću.;
- da polazeći od naprijed iznesenog smatraju da ne postoje opravdani razlozi za sumnju o postojanju ograničavanja, sprečavanja i narušavanja tržišne konkurencije u smislu odredaba Zakona o konkurenciji, a s obzirom na činjenicu da Opština/Grad postupa u skladu sa svojim regulatornim ovlastima kod uređenja uslova isporuke toplotne energije za zagrijavanje stambenog i poslovnog prostora Grada Zenica, te da Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenica sa Uslovima za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže ravnopravno i pod istim uslovima tretira sve subjekte - korisnike sistema daljinskog grijanja Grada Zenica;

- da ističu, da je ovdje riječ o tehnički jedino mogućem rješenju pružanja usluga daljinskog grijanja grada koje egzistira više od 50 godina;
- da postojanje obaveze plaćanja paušala na ime angažovane toplotne energije za grijanje stambenog prostora u višespratnim stambenim objektima ima svoje tehničko uporište što je također objašnjeno u odgovoru JP "Grijanje" d.o.o. Zenica.

Traženu dokumentaciju, kao i odgovor na Zaključak, JP Grijanje Zenica je dostavio dana 26.12.2017. godine podneskom broj: UP-05-26-3-030-11/17 navodeći slijedeće:

- da je JP Grijanje Zenica osnovano Odlukom Opštinskog vijeća o osnivanju Javnog preduzeća "Grijanje" broj 01-23-27/97 od 05.06.1997. godine, koja odluka je izmijenjena Odlukom Vijeća Opštine Zenica o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Javnog preduzeća "Grijanje" d.o.o. Zenica br. 01-17-22247/01 od 29.11.2001. godine;
- da je Odlukom o usklađivanju statusa JP Grijanje sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima (Službene novine Opštine Zenica broj 2/06) ovo javno preduzeće organizovano je kao društvo sa ograničenom odgovornošću i isto je kao takvo upisano u sudski registar kao Javno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplote "Grijanje" d.o.o. Zenica;
- da su organi upravljanja preduzećem, određeni Statutom JP Grijanje Zenica: Skupština, Nadzorni odbor, Uprava, kao organi upravljanja, Odbor za reviziju i Odjel za internu kontrolu;
- da funkciju Skupštine preduzeća, kao najvišeg organa u preduzeću, vrši gradonačelnik Grada Zenica;
- da je osnovna djelatnost JP Grijanje Zenica distribucija toplotne energije od proizvođača ArcelorMittal d.o.o. Zenica do krajnjih potrošača, fizičkih i pravnih lica, koja koriste toplotnu energiju za zagrijavanje stambenih i poslovnih prostora, te da je preduzeće dužno da obavlja registriranu djelatnost upisanu u sudski registar radi sticanja dobiti i vršenja poslova od opšteg interesa;
- da je članom 2. stav 1. Zakona o javnim preduzećima FBiH (Sl. Novine FBiH br. 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12) propisano da su javna preduzeća, u smislu ovog zakona, pravna lica upisana u sudski registar kao privredno društvo koje obavlja djelatnost od javnog društvenog interesa (energetika, komunikacije, komunalne djelatnosti, upravljanje javnim dobrima i druge djelatnosti od javnog društvenog interesa) ili pravno lice definisano kao javno preduzeće posebnim propisom;
- da Zakon o komunalnim djelatnostima Zeničko-dobojskog kantona („Sl. Novine Ze-do kantona“ broj 17/2008) određuje, između ostalog, koje su to komunalne djelatnosti na području ovog kantona, način obavljanja i finansiranja, te druga pitanja od značaja za uspješno obavljanje komunalnih djelatnosti;
- da je članom 10. tačka e. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona predviđeno da se cijena komunalnih usluga obrazuje prema kalkulativnim parametrima koje usvaja Opštinsko vijeće (sada je to Gradsko Vijeće), a kojim se obezbjeđuje najmanje prosta reprodukcija u periodu od dvije godine. Također, tačkom h. istog člana predviđeno je da davalac komunalnih usluga mora kontinuirano da radi na podizanju nivoa komunalnih usluga i unapređenju komunalne djelatnosti;
- da je članom 19. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona predviđeno između ostalog, da visinu cijene i način plaćanja komunalne usluge predlaže davalac komunalne usluge, na temelju detaljne kalkulacije, dok Opštinsko vijeće određuje cijenu komunalnih usluga za potrošače domaćinstva u stambenim objektima i stanovima i potrošače pravna lica u poslovnim objektima i prostorima. Ovim članom zakona propisano je i šta sve treba da sadrži cijena komunalne usluge, od troškova tekućeg održavanja, do amortizacije;
- da na osnovu člana 2. tačka 3., a u vezi sa članom 4. Zakona o komunalnim djelatnostima (Sl. list SR BiH br. 20/90) Vijeće Opštine Zenica donijelo je Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže (Sl. Novine Opštine Zenica broj 7/2002 i 6/2013);

- da je stupanjem na snagu Zakona o komunalnim djelatnostima Zeničko-dobojskog kantona (Sl. Novine Ze-do kantona broj 17/2008) prestao je da važi Zakona o komunalnim djelatnostima (Sl. list SR BiH br. 20/90), koji je gotovo na isti način regulisao ovu oblast;
- da je članom 21. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem (Sl. Novine Opštine Zenica broj 7/2002 i 6/2013) predviđeno da cijenu grijanja utvrđuje Upravni odbor (sada je to Nadzorni odbor) uz saglasnost Vijeća opštine Zenica;
- da u skladu sa naprijed navedenim zakonskim ovlaštenjima Uprava JP Grijanje Zenica dana 29.06.2017.godine, sačinila Program organizovanja sezone grijanja 2017./2018. godine broj 10520/1/17, a Nadzorni odbor JP Grijanje Zenica je usvojio ovaj Program organizovanja sezone grijanja 2017./2018. godine svojom Odlukom broj 11483/17, na drugoj vanrednoj sjednici održanoj dana 14.07.2017. godine;
- da je na 13. sjednici Gradsko vijeće Zenica usvojilo ovaj Program organizovanja sezone grijanja 2017./2018. godine donošenjem Zaključka broj: 01-01-16441/17 od 28.09.2017. godine;
- da se Program organizovanja sezone grijanja 2017./2018. godine broj 10520/1/17 od 29.06.2017. godine sastoji od: uvodnog dijela sa posebnim osvrtom na iskustva iz ranijih sezona, programa organizovanja sezone (početak i trajanje), pripreme za početak i trajanje sezone, kalkulacije cijena grijanja za sezonu 2017./2018. godina, sanacije duga iz prethodnih godina i prijedloga mjera za povećanje stepena naplate duga;
- da na osnovu Zaključka Gradskog vijeća Zenice broj: 01-01-16441/17 od 28.09.2017. godine Nadzorni odbor JP Grijanje Zenica donio je Odluku o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora grada Zenice u sezoni grijanja 2017./2018. godina broj 16090/17, na svojoj sjednici održanoj dana 10.10.2017. godine, kojom odlukom je predviđena ista cijena kao i u Programu organizovanja sezone grijanja 2016./2017.;
- da na osnovu pomenutih odluka, JP Zenica fakturiše svoje usluge fizičkim i pravnim licima, te da su se ovakve odluke donosile i u ranijim godinama;
- da se iz ovoga može zaključiti da je JP Grijanje Zenica donosilo odluke o cijeni na osnovu saglasnosti na cijenu date od strane Gradskog Vijeća Zenica, da je isto ispoštovalo procedure vezane za formiranje cijene za svaku grijnu sezonu i da se isto pridržavalo, kako Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-do kantona, tako i Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže;
- da u vezi paušala bitno je napomenuti da, u skladu sa članom 65. i 68. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže ukupnu cijenu grijanja stambenog prostora za sezonu grijanja čini jedinična cijena KM/m² ili KM/MWh, a sastoji se iz paušala (10%) i cijene grijanja (90%);
- da je članom 14. pomenute Odluke predviđeno da za vrijeme "privremenog" odustajanja od preuzimanja toplotne energije potrošač obavezan da plaća Distributeru, na ime angažovane toplotne energije, paušal u iznosu od 10% cijene grijanja, izuzev u slučaju više sile. To znači da paušal plaćaju i privremeno isključeni kao i priključeni potrošači sa/na mrežu daljinskog grijanja;
- da prilikom izrade Programa organizovanja sezone grijanja i Plana poslovanja za svaku godinu utvrđuju se ekonomski elementi obračuna koji se sastoje od plana prihoda i plana rashoda, pri čemu se primjenjuje načelo jednakosti prihoda i rashoda na način da utvrđena cijena komunalne usluge obezbijedi najmanje prostu reprodukciju, što je u skladu sa članom 10. stav e) Zakona o komunalnim djelatnostima Zeničko-dobojskog kantona;
- da je po navedenom principu izrađen Program organizovanja sezone grijanja 2017./2018.godina i utvrđena kalkulacija cijene grijanja za sezonu 2017./2018.godinu, prema kojoj troškovi sezone grijanja (direktni troškovi+troškovi distribucije) planirani su u ukupnom iznosu od 14.063.007 KM;

- da u ukupnim troškovima sezone grijanja direktni (varijabilni) troškovi učestvuju sa cca 69% dok troškovi distribucije (fiksni troškovi) učestvuju sa cca 31%;
- da prilikom izrade Programa organizovanja sezone grijanja i Plana poslovanja, preduzeće prvo planira troškove sezone grijanja, čija je struktura prikazana u dostavljenoj tabeli, a koji su osnova za planiranje ukupnih prihoda;
- da se ukupni prihodi utvrđuju na osnovu površine stambenog i poslovnog prostora koji se zagrijava i površine stambenog i poslovnog prostora koji su privremeno isključeni sa mreže daljinskog grijanja., te na osnovu tih površina utvrđuje se jedinična cijena grijanja stambenog i poslovnog prostora, koja će omogućiti da planirani ukupni prihodi budu u istom nivou u kojem su planirani ukupni rashodi;
- da primjenjujući načelo jednakosti prihoda i rashoda, ukupni prihodi su planirani u iznosu od 14.063.007. KM;
- da strukturu ukupnih prihoda čine:
  - Prihodi od stambenog prostora:

Ukupni prihodi od stambenog prostora planirani su u iznosu 10.162.221,66 KM, a njihova struktura je sljedeća:

a) Prihodi od stambenog prostora kod kojih se obračun vrši po površini (bez mjerača toplotne energije - kalorimetra) 9.499.745,15 KM

b) Prihodi od stambenog prostora kod kojih se obračun vrši putem mjerača toplotne energije - kalorimetra ....110.392,40 KM

c) Prihod od paušala stambenog prostora koji su privremeno isključeni, kao i od prostora kod kojih se obračun vrši putem mjerača toplotne energije – kalorimetra...550.084,11 KM.

- Prihodi od poslovnog prostora:

Ukupni prihodi od poslovnog prostora planirani su u iznosu 3.902.784,91 KM, a njihova struktura je sljedeća:

d) Prihodi od poslovnog prostora kod kojih se obračun vrši po površini (bez mjerača toplotne energije - kalorimetra) 1.542.070,73 KM

e) Prihodi od poslovnog prostora kod kojih se obračun vrši putem mjerača toplotne energije - kalorimetra 1.955.950,00 KM

f) Prihod od paušala poslovnog prostora koji su privremeno isključeni, kao i od prostora kod kojih se obračun vrši putem mjerača toplotne energije - kalorimetra 404.764,18 KM.

• da navedeni podaci ukazuju da prihodi od paušala predstavljaju dio ukupnih prihoda neophodnih za pokriće ukupnih rashoda;

• da su navedeni ukupni prihodi planirani na osnovu površina stambenog i poslovnog prostora i jediničnih cijena koje su navedene u Programu organizovanja sezone grijanja 2017./2018.godine kojeg je usvojilo Gradsko vijeće svojim Zaključkom broj 01-01-16441/17 od 28.09.2017.godine i samim tim dalo saglasnost na jedinične cijene za isporučenu toplotnu energiju;

• da na osnovu navedenog Zaključka, Nadzorni odbor je, na osnovu člana 21. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem, donio Odluku o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice u sezoni grijanja 2017./2018. godine broj 16090/17 od 10.10.2017.godine;

• da se u članu 2. stav (1) Odluke o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice u sezoni grijanja 2017./2018.godina navodi da cijena grijanja stambenih prostora u kojima nije ugrađen mjerač toplote iznosi 2,40 KM/m² mjesečno, a u stavu (4) se navodi da ukupnu

cijenu grijanja stambenog prostora za sezonu grijanja 2017./2018.godina čini jedinična cijena KM/ m², a sastoji se od paušala (10%) i cijene grijanja (90 %);

- da ova odredba iz Odluke podrazumijeva da paušal od 10% nije nikakav dodatak na jediničnu cijenu od 2,40 KM/ m² već je isti sadržan u navedenoj cijeni i predstavlja dio ukupne cijene koju plaća potrošač;

- da prema tome, utvrđena cijena od 2,40 KM/ m² sastoji se od 0,24 KM/ m² (paušal 10%) i 2,16 KM/m² cijene grijanja (90%). Cijena grijanja poslovnog prostora, bez mjerača toplotne energije-kalorimetra, iz člana 5. Odluke o cijeni, od 4,00 KM/ m² ima istu strukturu kao i cijena stambenog prostora u kojem nije ugrađen mjerac toplote, a sastoji se od 0,40 KM/ m² (paušal 10%) i 3,60 KM/ m² cijene grijanja (90%). Planirani ukupni prihodi od stambenog (9.499.745,15 KM) i poslovnog prostora (1.542.070,73 KM) kod kojih se obračun vrši po površini (bez mjerača toplotne energije-kalorimetra) predstavljaju umnožak površine koja se zagrijava i jedinične cijene od 2,40 KM/ m² kod stambenog prostora, odnosno 4,00 KM/ m² kod poslovnog prostora;

- da prihodi od stambenog prostora (110.392,40 KM) i poslovnog prostora (1.955.950,00 KM), kod kojih se obračun vrši putem mjerača toplotne energije - kalorimetra, predstavljaju umnožak stvarno utrošene količine toplotne energije (MWh) očitane na brojilu i jedinične cijene od 94,36 KM/MWh za stambeni prostor, odnosno 115,32 KM/MWh za poslovni prostor;

- da napominju da se ova vrsta prihoda ostvaruje u vrijeme isporuke toplotne energije koja traje od 15.oktobra tekuće do 15.aprila naredne godine, na način da se obračun i fakturisanje vrši mjesečno u navedenom periodu. Prihodi od paušala stambenog prostora (550.084,11 KM) i poslovnog prostora (404.764,18 KM), koji su privremeno isključeni, i kod kojih se obračun vrši putem mjerača toplotne energije-kalorimetra predstavljaju 10 % umnoška površine i jedinične cijene od 2,40 KM/m² za stambeni prostor, odnosno 4,00 KM/m za poslovni prostor. Napominjemo da se i ova vrsta prihoda ostvaruje u vrijeme isporuke toplotne energije koja traje od 15.oktobra tekuće godine do 15.aprila naredne godine, na način da se obračun i fakturisanje vrši mjesečno u navedenom periodu;

- da ponovo podsjećaju da je ova vrsta prihoda sastavni dio ukupnih prihoda i da je ista dio kalkulativnih elemenata na osnovu kojih se utvrđuje jedinična cijena toplotne energije za potrošače kod kojih se obračun vrši po površini i za potrošače kod kojih se obračun vrši putem mjerača toplotne energije-kalorimetra:

- da bi eventualnim ukidanjem ove vrste prihoda preduzeću bila nametnuta obaveza na iznalaženju novih izvora prihoda koji bi omogućili primjenu načela jednakosti prihoda i rashoda. Polazeći od toga, novi izvor prihoda bi se mogao ostvariti jedino kroz povećanje jedinične cijene grijanja kod svih aktivnih potrošača, bez obzira na način na koji se vrši obračun;

- da uprkos činjenici što se Program organizovanja svake sezone grijanja i Plan poslovanja baziraju na načelu jednakosti ukupnih prihoda i rashoda, preduzeće je, u gotovo svim poslovnim godinama, poslovalo sa gubicima;

- da prema dostavljenim podacima koji se odnose na pregled rezultata poslovanja za period 2009. - 2016.godine, preduzeće je u 2009., 2010., 2011., 2012., 2014., 2015. godini poslovalo sa gubicima koji su najvećim dijelom uzrokovani visokim ostalim rashodima, a prije svega rashodima po osnovu ispravke vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja, odnosno nenaplaćenim potraživanjima starijim od 12 mjeseci koja, prema međunarodnim računovodstvenim standardima, terete rashode tekućeg izvještajnog perioda, te da je preduzeće izvršilo ispravku vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja starijih od 12 mjeseci po godinama;

- da je iskazana dobit za 2013.godinu isključivo rezultat visokih prihoda po osnovu otpisa zateznih kamata, primjenom Zakona o visini stope zatezne kamate na javne prihode, u iznosu od 4.971.756,74 KM. Ostvareni prihodi po ovom osnovu proistekli su iz osnova primjene Zakona o dopunama zakona o visini stope zatezne kamate na javne prihode (Sl.novine FBiH br. 28 od 10.04.2013.godine) po kojem su porezni obveznici stekli pravo na 100 % otpis zateznih kamata pod uslovom da glavni dug po osnovu javnih prihoda i troškova prinudne naplate iz ranijeg perioda izmire do 31.12.2013. godine. Obzirom da

su krajem obračunskog perioda izmirili glavni dug po osnovu obračunatog poreza na promet proizvoda i usluga iz perioda 2002.-2005.godina, Porezna uprava FBiH je svojim Rješenjem izvršila otpis zatezних kamata u navedenom iznosu. Ukoliko bi ukupni prihodi bili umanjeni za navedeni iznos otpisanih zatezних kamata, poslovni rezultat i u 2013.godini bi bio negativan.

- da je iskazana dobit za 2016.godinu isključivo rezultat naplaćenih, ranije ispravkom otpisanih, potraživanja u iznosu od 1.484.124,00 KM;
- da su navedeni rezultati poslovanja negativno se odrazili i na stanje kapitala (tabelarni prikaz i objašnjenje istog);
- da u vezi navoda Konkurencijskog vijeća savjeta iznesenih u obrazloženju Zaključka broj: UP-05-26-3-030-2/17 od 30.11.2017. godine da se putem službene e-mail adrese, obratio naš potrošač - fizičko lice sa određenim prigovorima ne mogu komentarisati iz razloga što nije tačno navedeno o kom potrošaču se radi i o kojem događaju se radi kako bi ovi navodi bili provjereni;
- da imaju potrebu istaknuti činjenicu da Sistem daljinskog grijanja je izgrađen 1967.godine, kao centralni sistem zagrijavanja grada i prigradskih naselja, sa kotlovskim postrojenjima smještenim u "Energani" ("ArcelorMittal d.o.o. Zenica - ranije vlasništvo "BH Steel" d.o.o. Zenica, odnosno prvobitno "Željezara Zenica" d.o.o. Zenica), i vrelovodnom distributivnom mrežom (zrakastog oblika) u dužini od 120 km sa cca 516 toplotnih podstanica, i koji je predviđen za zagrijavanje 1,039.000 m² stambenog (cca 21.000 stanova) i 350.000 m² poslovnog prostora;
- da veći dio stambenih i poslovnih prostora, cca 90%, je izgrađeno u periodu do 1990.god., i u kojima je sistem isporuke toplotne energije riješen dvocijevnim sistemom, putem više vertikala, tako da je kroz jednu stambenu jedinicu prolazilo, u prosjeku, četiri vertikale. Na taj način mogućnost naplate isporučene i potrošene toplotne energije za jednu stambenu jedinicu, bio je moguć samo putem djelilaca, tj. alokatora, ali pod uslovom da sve stambene jedinice, u okviru jedne stambene zgrade, imaju ugrađene djelioce;
- da iako je za korisnike ugradnja pojedinačnih mjernih uređaja (kalorimetara), na svako grijno tijelo (radijator), predstavljalo znatan finansijski trošak, u više navrata su udovoljavali zahtjevima korisnika za ugradnjom istih, premda je za Preduzeće takav način predstavljao dodatne poteškoće kod obračuna, jer je jedan korisnik imao tri do četiri šifre, u zavisnosti od broja ugrađenih kalorimetara. Na ovakav način korisnik je, prema sopstvenoj volji, određivao koje prostorije će zagrijavati, a koje ne;
- da za slučaj, koji se spominje u "Obrazloženju", JP Grijanje je, u jednom slučaju, odbilo korisnika iz razloga što je isti tražio ugradnju jednog kalorimetra na jedan radijator, pri čemu bi ostale veze (za preostale radijatore) bile blindirane.
- da je u drugom slučaju JP Grijanje odbilo korisnika koji je tražio da se prostorije, u kojima ne postoje radijatori (prema izvornom projektu nisu predviđeni radijatori), kao što su niše, špajzevi i mali hodnici, izbace iz grijne površine, a da se na ostalim radijatorima ugrade kalorimetri;
- da pojašnjenja radi, svaka izgrađena zgrada posjeduje izvedbene projekte mašinskih instalacija grijanja, na osnovu kojih je izvršena i ugradnja instalacija i grijnih tijela. Istim projektima su definisane i posredno zagrijavane prostorije, u kojima nisu instalirana grijna tijela, a koje ulaze u ukupnu zagrijavanu površinu.;
- da navodi Konkurencijskog vijeća na osnovu kojih je isti donio određene zaključke, analizirajući prikupljenu dokumentaciju, u dijelu koji se odnosi na dostavljanje Odluke o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora grada Zenice u sezoni grijanja 2017/2018. godina broj 16090/17 Nadzornog odbora JP Grijanje Zenica od 10.10.2017. godine od strane JP Grijanje Zenica podneskom broj 01-26-10-163-4/17 od 17.10.2017. godine smo obrazložili u uvodnom dijelu ovog akta (način tj. proceduru donošenja odluke o cijeni) pa smatraju da nema potrebe za daljnjim ponavljanjem;
- da je bitno napomenuti da je članom 4. Opštinske Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem predviđeno da je "distributer i isporučilac toplotne energije

JP Grijanje Zenica", a ne, kako to Konkurencijsko vijeće navodi, da je "JEDINI" distributer i isporučilac toplotne energije;

- da u vezi navoda korisnika da isti nema zaključen ugovor, a ako se uzme u obzir činjenica da je cca 20.000 korisnika usluga grijanja i da se oni svakodnevno mijenjaju, bitan je stav suda izražen u sudskim presudama u kojima je sud stanovišta da se ovdje radi o ugovoru po pristupu jer obaveza plaćanja grijanja nastaje primanjem usluge a ne potpisivanjem ugovora u pismenoj formi;
- da kako je prethodno navedeno "Sistem daljinskog grijanja je izgrađen 1967.godine, kao centralni sistem zagrijavanja grada i prigradskih naselja, te da je vidljivo da sistem grijanja Grada Zenice izgrađen kao centralni sistem, sa jednim proizvođačem toplotne energije (od koga JP Grijanje Zenica kupuje toplotnu energiju) i jednim Distributerom (JP Grijanje Zenica - ranije, do osnivanja Javnog preduzeća, tu funkciju je obavljao OOUR u sklopu RO "Željezara Zenica");
- da prema tome, na ovako izgrađenom sistemu, ne postoji mogućnost uvođenja više proizvođača toplotne energije, kao i više distributera, te se pritom misli na sistem izgrađen za snabdijevanje toplotnom energijom svih objekata izgrađenih sa dvocijevnim vertikalnim sistemom prije rata 1992.-1995.godine;
- da je poslijeratna izgradnja na osnovu Zakona o građenju, omogućavala izgradnju novih stambeno-poslovnih objekata sa sopstvenim izvorom zagrijavanja i sa uvođenjem pojedinačnih mjerača toplotne energije za stanove i prostore. Svi ti novoizgrađeni objekti su se, bez obzira na mogućnost individualnog zagrijavanja, u 95% slučajeva, odlučivali na zagrijavanje putem centralnog gradskog sistema;
- da u vezi navoda na str.6. Obrazloženja Zaključka „Uvidom u Odluku koja je donesena od strane Opštine Zenica.....konstatuju da Konkurencijsko vijeće, prilikom iznošenja konstatacije o postojanju osnovane sumnje - kod odredaba koje se odnose na plaćanje paušala - da se značajno sprječava, ograničava i narušava tržišna konkurencija, uopšte nije uzeo u razmatranje sljedeće:

a) Prilikom projektovanja objekata, npr. stambenih zgrada, koje imaju karakter objekata kolektivnog stanovanja, projektovanje se vrši na način da se zgrada posmatra kao energetska cjelina, tj. projektuje se zagrijavanje iste sa svim stanovima, pri čemu se i građevinski elementi za izgradnju projektuju sa što nižim koeficijentima prolaza toplote, da bi toplotna zaštita zgrade bila što bolja .Kako prilikom projektovanja zgrade nisu predviđeni slučajevi isključenja pojedinih stanova, to svaki takav slučaj dovodi do poremećaja u isporuci toplotne energije, tj. dolazi do pothlađivanja susjednih grijanih stanova. Da bi se takav poremećaj kompenzirao Distributer isporučuje veću količinu toplotne energije zgradi. Tu povećanu isporuku ne bi bilo korektno fakturirati aktivnim korisnicima. Proračuni gubitaka pokazuju da isključeni stanovi oduzimaju od 10 do 40% toplotne energije od susjednih grijanih stanova;

b) Većina preduzeća u BiH, koja se bave proizvodnjom, distribucijom i isporukom toplotne energije krajnjim potrošačima, u svojim odlukama imaju ugrađene odredbe fakturisanja svojih usluga kroz fiksne i varijabilne troškove, a za privremeno isključene potrošače fakturisanje samo fiksnih (paušalnih) troškova. Javno preduzeće "Grijanje" d.o.o. Zenica, na osnovu metodologije rasporeda (kalkulacije) troškova proizvodnje i distribucije toplotne energije na energetske subjekte, uz primjenu odgovarajućih parametara (cijena kupljene toplotne energije, troškovi distribucije i isporuke toplotne energije, materijalni i nematerijalni troškovi preduzeća, i sl.), utvrđuje cijenovne razrede za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i isporuke toplotne energije, kako slijedi:

1. Obračun prema površini za fizička lica i pravna lica, koja nemaju instalirane mjerne uređaje, vrši se na osnovu fiksnih (paušal) i varijabilnih troškova, koji iznose:

a) Fiksni troškovi (materijal za tekuće i investiciono održavanje, troškovi radne snage i naknade, troškovi proizvodnih usluga, amortizacija, nematerijalni troškovi - podjela i štampa računa, naplata, očitavanja mjerača, i si., kao i troškovi indirektnog zagrijavanja) u iznosu od 10%,

b) Varijabilni troškovi (troškovi kupljene toplinske energije, troškovi električne energije i troškovi hemijski pripremljene vode) u iznosu od 90%.

Da iako su na strani 4. u tabeli Troškovi sezone grijanja prikazani fiksni troškovi u iznosu od 31 % dok su varijabilni troškovi iskazani u iznosu od 69%, Odlukom o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelvodne mreže (Sl. Novine Opštine Zenica broj 7/2002 i 6/2013) predviđen je omjer u iznosu od 10 % fiksnih troškova prema 90% varijabilnih troškova;

2. Obračun, prema instaliranom mjernom uređaju, za fizička i pravna lica, vrši se na osnovu fiksnih i varijabilnih troškova, koji iznose:

a) Fiksni troškovi (prema površini grijanja iz projekta mašinskih instalacija) u iznosu od 10%,

b) Varijabilni troškovi (prema očitanoj iznosu sa mjernog uređaja) u KM/MW.

3. Obračun za privremeno isključena fizička i pravna lica, vrši se na osnovu fiksnih troškova (prema površini grijanja iz projekta mašinskih instalacija) u iznosu od 10%.

b) U prijedlogu Zakona o toplotnoj energiji u Federaciji, članom 44. stav 1) do 5), precizirani su uslovi pod kojim je moguće izdvajanje iz toplifikacionog sistema i obaveza plaćanja fiksnih troškova.

c) U Zakonu o tržištu toplinske energije (NN 80/13, 14/14, 102/14, 95/15) Republike Hrvatske, članom 45 stav (1)1. do 8. i (9) precizirani su uslovi pod kojim je moguće izdvajanje iz toplifikacionog sistema i obaveza plaćanja fiksnih troškova.

d) U ugovorima o potrošnji toplotne energije "Brod-plin" d.o.o. Slavonski Brod, "Gradska Toplana" Karlovac, JKP "Subotička Toplana" Subotica, naznačena je, kao posebna stavka, obaveza plaćanja fiksnih troškova.

• da je paušal uveden kako bi se unaprijedila distribucija (isporuka) njihovih usluga, što je i zakonska obaveza JP Grijanje Zenica predviđena članom 10. tačka h. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona pa predlažu da Konkurencijsko vijeće BiH, u skladu sa članom 4. tačka 3. Zakona o konkurenciji BiH donese rješenje kojim će utvrditi da ne postoji zloupotreba dominantnog položaja od strane JP Grijanje Zenica.

Konkurencijski savjet je dana 25.01.2018. godine aktom broj: UP-05-26-3-030-15/17, u skladu s članom 33. Zakona, zatražilo od JP Grijanje Zenica dopunu odgovora na predmetni Zaključak, u smislu dostavljanja podataka o izdatim računima (fakturama) za isporučenu toplotnu energiju krajnjim potrošačima za stambene i poslovne prostore (fizičkih i pravnih lica) u slučajevima kada ima ili nema ugrađen mjerač toplotne energije –kalorimetar, kao i kod privremenog isključenja.

JP Grijanje Zenica je dana 05.02.2018. godine podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-05-26-3-030-15/17 dostavio tražene primjerke računa (faktura), na osnovu kojih je vidljivo da se kod svih izdatih računa za isporučenu toplotnu energiju obračunava cijena grijanja (90%) i paušal (10%) , te da se kod računa privremeno isključenih korisnika (RB 082634-12/17 P) cijena grijanja (90%) ne naplaćuje, dok se paušal (10%) naplaćuje za dati obračunski period.

1.2. Prikupljanje podataka od trećih lica

U toku postupka radi utvrđivanja svih relevantnih činjenica, u smislu člana 35. stav (1) tačke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela /institucija koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je, dana 25.01.2018 godine uputilo Zahtjeve za dostavu podataka (da li se naplaćuje fiksni trošak korisnicima nakon isključivanja iz snabdijevanja nekom komunalnom uslugom) privrednim subjektima: Elektrodistribucija Zenica, Dr. Safvet bega Bašagića, 72000 Zenica - aktom broj: UP-05-26-3-030-16/17 i JP Vodovod i kanalizacija Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica - aktom broj: UP-05-26-3-030-17/17.

Dana 31.01.2018. godine, zaprimljen je podnesak privrednog subjekta Elektrodistribucija Zenica pod brojem: UP-05-26-3-030-19/17 u kojem nas obavještavaju da nakon isključenja/obustave napajanja električnom energijom na mjernom mjestu kupca, Podružnica Elektrodistribucija Zenica ne vrši

ispostavljanje naknade za mjerno mjesto (tzv. paušal) na računima električne energije, odnosno ne vrši obračun niti naplatu istih.

Dana 05.02.2018. godine, zaprimljen je podnesak privrednog subjekta JP Vodovod i kanalizacija Zenica pod brojem: UP-05-26-3-030-20/17 u kojem nas obavještavaju da JP Vodovod i kanalizacija Zenica ne fakturišu niti naplaćuje naknadu za fiksni trošak (paušal) korisnicima nakon isključenja sa sistema javnog vodosnabdjevanja i odvodnje otpadnih voda.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u smislu člana 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće uzelo je u obzir odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 70/06), Zakona o komunalnim djelatnostima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 17/08), Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH („Službene novine SRBiH“, broj: 20/90), Statut Opštine Zenica („Službene novine Opštine Zenica“ broj: 3/98 i 6/99), Statut Grada Zenica („Službene novine Opštine Zenica“ broj: 5/15), Zakona o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine („Službene glasnik BiH“, broj: 25/06).

Konkurencijski savjet u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona je u svrhu ocjene danog slučaja može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i odluke Evropske komisije.

3. Relevantno tržište

U skladu sa članom 3. Zakona, te članovima 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište se određuje kao tržište određenih proizvoda koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda i/ili usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku odredilo dva međusobno povezana tržišta i to:

1. relevantno tržište regulisanja prava na ustupanje isporuke toplotne energije od strane Grada Zenica
2. relevantno tržište isporuke toplotne energije od strane JP Grijanje Zenica.

3.1. Tržište regulisanja prava na ustupanje isporuke toplotne energije

U skladu sa članom 2. stav 3. Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH je propisano da kao djelatnosti od posebnog društvenog interesa smatraju se i proizvodnja i distribucija toplote, koja obuhvata proizvodnju i distribuciju pare i tople vode za grijanje i druge svrhe, mrežom do podstanice potrošača uključujući i podstanicu.

U skladu sa članom 3. Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH je propisano da Opština obezbjeđuje organizovano obavljanje komunalne djelatnosti koje može obavljati javno komunalno preduzeće, drugo preduzeće, mjesna zajednica ili radni čovjek koji osnuje radnju radi samostalnog obavljanja djelatnosti ličnim radom kao i da Opština daje davaocu komunalne usluge na upravljanje i održavanje komunalne objekte i uređenje individualne i zajedničke komunalne potrošnje.

Također članom 4. Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH je propisano da Skupština opštine odlukom osniva javno komunalno preduzeće kojom se bliže određuju djelatnosti koje javno komunalno preduzeće vrši, uslovi pod kojima se vrši proizvodnja i promet proizvoda, odnosno obavljanje usluga, prava i obaveze osnivača u upravljanju javnim komunalnim preduzećem, način obrazovanja cijena proizvoda i usluga, kao i uslovi pod kojima javno komunalno preduzeće može povjeriti obavljanje komunalnih djelatnosti drugom preduzeću, odnosno radnom čovjeku koji osnuje radnju radi samostalnog obavljanja djelatnosti ličnim radom.

Nadalje, prestankom važenja Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH („Službene novine SRBiH“, broj: 20/90), stupio je na snagu Zakon o komunalnim djelatnostima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 17/08) koji je na sličan način regulisao navedeno.

Tako je članom 6. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona propisano da opštine obezbjeđuju obavljanje komunalnih djelatnosti, pod koje spada i djelatnost snabdijevanja toplotnom energijom, koju može obavljati strano i domaće pravno i fizičko lice, dok je članom 8. stav 3. propisano da opština može povjeriti komunalnu djelatnost navedenim subjektima polazeći od prirode komunalne djelatnosti i uslova i potreba jedinica lokalne samouprave u skladu sa zakonom.

Nadalje, članom 9. stav 1. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona propisano je da opština za obavljanje pojedinih komunalnih djelatnosti koje se finansiraju iz njenog budžeta obavezno povjerava javnim preduzećima komunalnih djelatnosti, koje je odlukama opštinskog vijeća formirala za obavljanje tih komunalnih djelatnosti, dok je stavom 2. istog člana propisano da ukoliko javno komunalno preduzeće ne posjeduje odgovarajuće tehnološke i ekonomske uslove za obavljanje povjerenih komunalnih djelatnosti, odnosno dijela pojedinih komunalnih djelatnosti, obavljanje tih djelatnosti može se povjeriti drugom pravnom licu.

Na osnovu gore navedenih odredbi Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH i Statuta, Vijeće Opštine Zenica donijelo je Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže kojom je odredilo da poslove u oblasti pružanja usluga isporuke toplotne energije obavlja privredni subjekat JP Grijanje Zenica na području Grada Zenice.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odredilo da je relevantno tržište predmetnog postupka, tržište regulisanja prava na ustupanje isporuke toplotne energije od strane Grada Zenica.

3.1.2. Tržište isporuke toplotne energije

U skladu sa članom 4. stav 4. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona pod snabdijevanjem toplotnom energijom podrazumijevaju se poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode i sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji se nalazi ispred ili u objektu, kao i zajednički mjerni instrument utroška toplotne energije u objektima kolektivnog i individualnog stanovanja.

Slijedom navedenih zakonskih odredbi i podzakonskih akata (Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže) JP Grijanje Zenica jedini je pružalac usluge isporuke toplotne energije te shodno tome jedini ima mogućnost naplate za pružanje navedene usluge, odnosno jedini za navedenu uslugu korisnicima ispostavlja račune (u skladu sa Odlukom o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora grada Zenice u sezoni grijanja 2017./2018. godina broj 16090/17 (Nadzorni odbor JP Grijanje Zenica).

Stoga je nesporno da JP Grijanje Zenica ima vladajući položaj na tržištu isporuke toplotne energije na području Grada Zenice, odnosno može se utvrditi da je riječ o zakonskom monopolu budući da JP Grijanje Zenica predmetnu uslugu obavlja na osnovu isključivih prava određenih propisom.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odredilo da je relevantno tržište predmetnog postupka, tržište isporuke toplotne energije od strane JP Grijanje Zenica.

3.1.3. Relevantno tržište u geografskom smislu

Relevantnim tržištem u geografskom smislu je utvrđeno područje grada Zenica, jer se predmetni postupak odnosi na daljinski sistem isporuke toplotne energije u gradu Zenica.

Naime, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je oblast regulisanja prava na ustupanje isporuke toplotne energije u isključivoj nadležnosti Grada Zenice, dok isporuku toplotne energije vrši JP Grijanje Zenica, isključivo na teritoriji grada Zenice, te na osnovu navedenog relevantnim tržištem u geografskom smislu je utvrđeno područje grada Zenica.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je relevantno tržište predmetnog postupka:

1. tržište regulisanja prava na ustupanje isporuke toplotne energije od strane Grada Zenica, na području grada Zenice i
2. tržište isporuke toplotne energije od strane JP Grijanje Zenica, na području grada Zenice .

4. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranke u postupku, kao i podataka kojima raspolaže Konkurencijski savjet, utvrđeno je slijedeće:

4.1. Grad Zenica – zabranjeni sporazum

- da je Vijeće Opštine Zenica na osnovu odredaba čl.2.t.3., a u vezi sa članom 4. Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl. list SR BiH", br. 20/90) i čl. 34. Statuta, Opštine Zenica - prečišćen tekst ("Sl. novine Opštine Zenica", br. 3/98 i 6/99) donijelo Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem;
- da su sastavni dio te Odluke Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže, te da su Odluka i Uslovi objavljeni su u "Službenim novinama Opštine Zenica" broj:7/02 i 6/13;
- da stupanjem na snagu predmetne Odluke i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelovodne mreže prestala je da važi Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem ("Službene novine Opštine Zenica i Busovača", br. 5/85) i Uslovi za isporuku toplotne energije iz vrelovodne mreže ("Službene novine Opštine Zenica i Busovača", br. 8/85);
- da djelatnost zagrijavanja stambenog i poslovnog prostora prema Zakonu o komunalnim djelatnostima („Službeni list SR BiH“ broj: 20/90) i Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl. Novine Ze-do kantona", br. 17/08) predstavlja jednu od komunalnih djelatnosti čije normativno uređivanje je u nadležnosti Opštine/Grada;
- da je Odluka je donesena na osnovu tada važećeg Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni list SR BiH“ broj: 20/90):

U članu 2. je propisano: „Kao djelatnosti od posebnog društvenog interesa u smislu ovog zakona smatraju se: ... tačka 3. „proizvodnja i distribucija toplote, koja obuhvata proizvodnju i distribuciju pare i tople vode za grijanje i druge svrhe, mrežom do podstanice potrošača uključujući i podstanicu.“

U članu 3. je propisano: „(1) Opština obezbjeđuje organizovano obavljanje komunalne djelatnosti.“ (2) Komunalne djelatnosti može obavljati javno komunalno preduzeće, drugo preduzeće, mjesna zajednica ili radni čovjek koji osnuje radnju radi samostalnog obavljanja djelatnosti ličnim radom (u daljem tekstu: davalac komunalne usluge). (3) Opština daje davaocu komunalne usluge na upravljanje i održavanje komunalne objekte i uređenje individualne i zajedničke komunalne potrošnje.“

U članu 4. je propisano: „(1) Skupština opštine odlukom osniva javno komunalno preduzeće. (2) Odlukom iz prethodnog stava bliže se određuju djelatnosti koje javno komunalno preduzeće vrši, uslovi pod kojima se vrši proizvodnja i promet proizvoda, odnosno obavljanje usluga, prava i obaveze osnivača u upravljanju javnim komunalnim preduzećem, način obrazovanja cijena proizvoda i usluga, kao i uslovi pod kojima javno komunalno preduzeće može povjeriti obavljanje komunalnih djelatnosti drugom preduzeću, odnosno radnom čovjeku koji osnuje radnju radi samostalnog obavljanja djelatnosti ličnim radom.“

U članu 12. je propisano: (1) Sredstva za obavljanje komunalnih djelatnosti individualne komunalne potrošnje obezbjeđuju se iz cijene komunalnih usluga. (2) Cijenom komunalnih usluga obezbjeđuju se sredstva za pokriće ukupnih rashoda davaoca komunalne usluge i unapređenje postojećih komunalnih objekata i uređaja, prema normativima i standardima komunalne djelatnosti. (3) Skupština Opštine utvrđuje jedinicu mjere i propisuje način obrazovanja cijena komunalnih proizvoda i usluga, a cijenu utvrđuje davalac komunalne usluge.“

- da stupanjem na snagu Zakona o komunalnim djelatnostima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 17/08) prestao je važiti Zakon o komunalnim djelatnostima („Službeni list SR BiH“ broj: 20/90);

- da Zakon o komunalnim djelatnostima (Ze-Do kantona) propisuje u članu 3. stav (1) alineja d) da je komunalna djelatnost individualne komunalne potrošnje „snabdijevanje toplotnom energijom“, u članu 4. stav (4) pod snabdijevanjem toplotnom energijom podrazumijevaju se poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode i sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji se nalazi ispred ili u objektu, kao i zajednički mjerni instrument utroškatoplotne energije u objektima kolektivnog i individualnog stanovanja.“,

- da se u članu 5. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona propisuje sljedeće: „(1) Komunalne djelatnosti su od javnog interesa i obavljaju se kao javne službe. (2) Pod pojmom javnog interesa u komunalnim djelatnostima podrazumijeva se zadovoljenje onih potreba urbanog društva koje su nezamjenjiv uslov života i rada građana, državnih organa, privrednih i drugih subjekata na području Kantona. (3) Pod pojmom javne službe u komunalnim djelatnostima podrazumijevaju se djelatnosti iz člana 3. ovog zakona, koje kao opšte korisne djelatnosti predstavljaju sistemsku cjelinu organizovanja i vršenja putem državnih službi, jedinica lokalne samouprave, te za to posebno organizovanih samostalnih organizacija koje su prihvaćene, podržavane i kontrolisane od strane državne zajednice.“, u članu 6. propisuje: „Opštine obezbjeđuju obavljanje komunalne djelatnosti.“

- da je članom 11. stav 2. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona propisano je da Opštinsko vijeće obavezno utvrditi standarde i usklađivati kvalitet i nivo komunalnih usluga u skladu sa visinom cijene;

- da je članom 12. stav 1. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona propisano je da korisnik komunalne usluge dužan platiti utvrđenu cijenu za pruženu komunalnu uslugu, u ugovorenom - propisanom roku, kao i izvršiti prijavu i odjavu svih promjena (promjena adrese, broja članova domaćinstva, površina objekta i slično), u roku od 8 dana od nastale promjene.

- da je članom 19. stav 1. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona propisano da visinu cijene i način plaćanja komunalne usluge predlaže davalac komunalne usluge, na temelju detaljne kalkulacije a u skladu sa odredbama člana 10., 11. i 12. ovog zakona, dok je stavom 3. propisano da se odnos cijena komunalnih proizvoda i usluga individualne komunalne potrošnje za potrošače domaćinstva u stambenim objektima i stanovima i potrošače pravna lica subjekte u poslovnim objektima i prostorima odredit će svojim propisom Opštinsko vijeće;

Analizom odredbi Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice daljinskim grijanjem i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz vrelododne mreže ("Službene novine Opštine Zenica" broj:7/02 i 6/13) Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da isti nisu u skladu sa odredbama člana 4. stava 1) tačke e) Zakona.

Članom 4. Zakona, propisano je da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata, koji za cilj i posljedicu imaju spriječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na uključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma.

Konkurencijsko vijeće je, u smislu odredbi Zakona o konkurenciji, posebno analiziralo sljedeće odredbe Odluke i Uslova:

I Odredbu člana 14. stav 3. Odluke u kojoj se navodi: „...Za vrijeme privremenog prestanka preuzimanja toplotne energije potrošač je obavezan da plaća Distributeru na ime angažovane toplotne energije za grijanje stambenog prostora potrošača paušal u iznosu od 10% cijene grijanja KM/m², izuzev u slučaju više sile“

II Odredbu člana 65. stav 6. Uslova u kojoj se navodi: „...paušal plaćaju sva fizička lica koja su priključena na mrežu daljinskog grijanja, kao i fizička lica koja su privremeno isključena sa mreže daljinskog grijanja.

III Odredbu člana 65. stav 7. Uslova u kojoj se navodi: „..... Fizička lica privremeno isključena sa mreže daljinskog grijanja plaćaju paušal u 12 jednakih mjesečnih rata, a visina paušala je 10% od ukupne cijene grijanja“

IV Odredbu člana 68. stav 1. Uslova u kojoj se navodi: „...Kod potrošača iz člana 67. ukupnu cijenu grijanja čini paušal i troškovi za isporučenu toplotnu energiju: Paušal čini 10% umnoška površine poslovnog prostora (m²) i jedinične cijene grijanja 1 m² (KM/m²) poslovnog prostora i plaća se u vrijeme pružanja usluga. Paušal plaćaju svi potrošači koji su priključeni na mrežu daljinskog grijanja, kao i potrošači koji su privremeno isključeni sa mreže daljinskog grijanja bez obzira da li grijanje plaćaju na osnovu površine poslovnog prostora koji se grije ili na osnovu MWh“

Na osnovu gore navedenih odredbi Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH kao i odredbi Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona Opština/Grad Zenica neosporno ima zakonska ovlaštenja, a što podrazumijeva obezbjeđivanje pretpostavki za organizovanje i pružanje komunalnih usluga i komunalnih djelatnosti budući da se radi o uslugama od opšteg društvenog interesa, što uključuje i djelatnosti proizvodnje i snabdijevanje toplotnom energijom.

Dakle, u postupku je nesporno utvrđeno kako je Gradu Zenica u skladu sa posebnim propisima o obavljanju komunalnih djelatnosti dato pravo, a i obaveza uređivanja oblasti „proizvodnja i isporuka toplotne energije“.

Međutim Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Grad Zenica u predmetnoj Odluci je neosnovano uveo da se fiksni trošak tzv. paušal obračunava i naplaćuje od isključenih korisnika, jer nema pravno uporište u zakonskim propisima, jer su u odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH kao i Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona isključivo definisana prava i obaveze davaoca i korisnika komunalnih usluga, te nema niti jedne odredbe koje propisuju određivanja posebnih materijalnih naknada za isključene potrošače, odnosno za one potrošače koji ne koriste više neku komunalnu uslugu, što uključuje i isključenje potrošača od snabdijevanja toplotnom energijom.

Naime, odredbe člana 19. Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona utvrđuju da pojedinačna cijena komunalne usluge za pravna i fizička, što se odnosi i na određivanje cijene proizvodnje i snabdijevanja toplinskom energijom, predlaže davalac usluge na osnovu temeljne kalkulacije koja se isključivo naplaćuje od korisnika usluga, te i ovo potvrđuje da nema odredbi u Zakonu o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona, koje utvrđuju da se dio cijene, odnosno fiksni dio, naplaćuje od isključenih potrošača sa sistemaisporuke toplotne energije.

Navedeno potvrđuje i član 11. stav (1) Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona, koji glasi „Davaoci komunalnih usluga dužni su pružati usluge koje odgovaraju kvalitetom i standardom visini cijene koju korisnici usluga plaćaju za njihovo vršenje“, što znači da potrošači koji ne koriste neku uslugu ne mogu plaćati bilo kakvu novčanu naknadu.

Na osnovu navedenog Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odredbe Odluke i Uslova imaju za cilj i posljedicu zaključivanje takvih odluka i drugih akata (u daljem tekstu: sporazumi) kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma na relevantnom tržištu regulisanja prava na ustupanje isporuke toplotne energije na području grada Zenice, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu odredbi iz člana 4. stav (1) tačka e) Zakona o konkurenciji.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 1. i 2. dispozitiva ovog Rješenja.

Radi neosporno utvrđenog zabranjenog konkurencijskog djelovanja u odredbama predmetne Odluke i Uslova, Konkurencijsko vijeće je naložilo Gradu Zenica, da odmah, a najkasnije u roku od 60 (šezdeset) dana od prijema ovog Rješenja, uskladi odredbe važeće Odluke i Uslova, sa Zakonom o konkurenciji, odnosno sa tačkama 1. i 2. dispozitiva ovog Rješenja (kao i sve druge odredbe u navedenom pravnom akatu u kojima su ponavljaju utvrđene nezakonitosti), te da u ostavljenom roku dostave dokaze o izvršenju istih.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3. dispozitiva ovog Rješenja.

4.2. JP Grijanje Zenica

4.2.1. Dominantan položaj

Članom 9. stav (1) Zakona o konkurenciji je propisano da privredni subjekt ima dominantan položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na tržištu, udio koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište.

Član 9. stav (2) Zakona o konkurenciji pretpostavlja da privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima udio veći od 40,0%.

Član 2. stav (2) Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja («Službeni glasnik BiH», br. 18/06 i 34/10), dalje razrađuje pojam dominantnog položaja, te određuje da privredni subjekat na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantan položaj, kada nema konkurenciju ili ako postojeća konkurencija nije značajna.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je JP Grijanje Zenica na osnovu Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem dato pravo od strane Grada Zenica da vrši distribuciju i isporuku toplotne energije na području grada Zenica, kao i da JP Grijanje Zenica jedini obavlja navedenu djelatnost na području Grada Zenica, te je neosporan njegov dominantan položaj i kao takav u skladu sa članom 9. Zakona ima tržišno učešće od 100% na relevantnom tržištu isporuke toplotne energije na području grada Zenica.

4.2.2. JP Grijanje Zenica – Zloupotreba dominantnog položaja

- da je JP Grijanje Zenica osnovano Odlukom Općinskog vijeća o osnivanju Javnog preduzeća "Grijanje" broj 01-23-27/97 od 05.06.1997. godine, koja odluka je izmijenjena Odlukom Vijeća Opštine Zenica o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Javnog preduzeća "Grijanje" d.o.o. Zenica br. 01-17-22247/01 od 29.11.2001. godine;

- da je Odlukom o usklađivanju statusa JP Grijanje sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima (Službene novine Opštine Zenica broj 2/06) ovo javno preduzeće organizovano je kao društvo sa ograničenom odgovornošću i isto je kao takvo upisano u sudski registar kao Javno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplote "Grijanje" d.o.o. Zenica;
- da su organi upravljanja preduzećem, određeni Statutom JP Grijanje Zenica: Skupština, Nadzorni odbor, Uprava, kao organi upravljanja, Odbor za reviziju i Odjel za internu kontrolu;
- da funkciju Skupštine preduzeća, kao najvišeg organa u preduzeću, vrši gradonačelnik Grada Zenica;
- da je osnovna djelatnost JP Grijanje Zenica distribucija toplotne energije od proizvođača ArcelorMittal d.o.o. Zenica do krajnjih potrošača, fizičkih i pravnih lica, koja koriste toplotnu energiju za zagrijavanje stambenih i poslovnih prostora, te da je preduzeće je dužno da obavlja registrovanu djelatnost upisanu u sudski registar radi sticanja dobiti i vršenja poslova od opšteg interesa;
- da je članom 2. stav 1. Zakona o javnim preduzećima FBiH (Sl. Novine FBiH br. 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12) propisano da su javna preduzeća, u smislu ovog zakona, pravna lica upisana u sudski registar kao privredno društvo koje obavlja djelatnost od javnog društvenog interesa (energetika, komunikacije, komunalne djelatnosti, upravljanje javnim dobrima i druge djelatnosti od javnog društvenog interesa) ili pravno lice definisano kao javno preduzeće posebnim propisom;
- da je članom 4. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem propisano da je distributer i isporučilac toplotne energije je JP "GRIJANJE" Zenica;
- da JP Grijanje Zenica prema navedoj Odluci vrši distribuciju toplotne energije sistemom daljinskog grijanja za područje Grada Zenice, te da nema drugih privrednih subjekata koji vrše istu uslugu;
- da članom 21. Odluke predviđeno da cijenu grijanja utvrđuje Upravni odbor (sada je to Nadzorni odbor) uz saglasnost Vijeća opštine Zenica;
- da na osnovu Zaključka Gradskog vijeća Zenice broj: 01-01-16441/17 od 28.09.2017. godine Nadzorni odbor JP Grijanje Zenica donio je Odluku o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora grada Zenice u sezoni grijanja 2017./2018. godina broj 16090/17, na svojoj sjednici održanoj dana 10.10.2017. godine, kojom odlukom je predviđena ista cijena kao i u Programu organizovanja sezone grijanja 2016./2017;
- da na osnovu pomenutih odluka, JP Zenica fakturiše svoje usluge fizičkim i pravnim licima, te da su se ovakve odluke donosile i u ranijim godinama;
- da JP Grijanje Zenica zaključuje Ugovore o isporuci toplotne energije sa svim korisnicima (sa fizičkim licima na neodređeno vrijeme i sa pravnim licima za sezonu grijanja);
- da je Ugovorima o isporuci toplotne energije predviđeno da sve što nije regulisano Ugovorom primjenjuju se odredbe Odluke, odnosno distributer se obavezuje da potrošaču obezbjedi trajno i nesmetano korištenje toplotne energije na način koji je propisan Odlukom;
- da je odredbama Ugovora koji se odnose na cijenu predviđeno da se cijena grijanja sastoji iz paušala od 10% i cijene grijanja od 90%.

Na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je JP Grijanje Zenica na osnovu Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora grada Zenice daljinskim grijanjem dato pravo od strane Grada Zenica da vrši distribuciju i isporuku toplotne energije na području grada Zenica, kao i da JP Grijanje Zenica jedini obavlja navedenu djelatnost na području Grada Zenica, te je neosporan njegov dominantan položaj, zbog kojeg se može u značajnoj mjeri ponašati i djelovati nezavisno od svojih kupaca i potrošača, ali kao takav ne predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje.

Zloupotreba dominantnog položaja, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji, posebno se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana

prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je JP Grijanje Zenica donio Odluku o cijeni isporučene toplotne energije za grijanje stambenog i poslovnog prostora Grada Zenice u sezoni grijanja 2017/2018 - Odluka Nadzornog odbora privrednog subjekta JP Grijanje Zenica broj: NO – 16090/17 od 10.10.2017. godine (u daljem tekstu: Odluka NO JP Grijanje Zenica) na osnovu člana 21. Odluke i člana 31. i 34. Statuta JP Grijanje Zenica i Zaključka Gradskog vijeća Zenica o usvajanju Programa organizovanja sezone grijanja 2017/2018 broj: 01-01-1644/17 od 28.09.2017. godine.

Konkurencijsko vijeće je, u smislu odredbi Zakona o konkurenciji, posebno analiziralo sljedeće odredbe Odluke NO JP Grijanje Zenica:

I Odredbu člana 4. stav 1. Odluke NO JP Grijanje Zenica u kojoj se navodi:“... potrošači sa stambenim prostorom koji su privremeno isključeni sa mreže daljinskog grijanja plaćat će paušal u iznosu od 0,240 KM/m² stambenog prostora mjesečno, odnosno 10% cijene grijanja iz člana 2. stava (1) ove odluke uvećane za porez na dodanu vrijednost“

II Odredbu člana 7. stav 1. Odluke NO JP Grijanje Zenica u kojoj se navodi:“.....potrošači sa poslovnim prostorom koji su privremeno isključeni sa mreže daljinskog grijanja plaćat će paušal u iznosu od 0,410 KM/m² poslovnog prostora mjesečno, odnosno 10% cijene grijanja iz člana 5. ove odluke uvećan za porez na dodanu vrijednost;

Navedene odredbe Odluke NO JP Grijanje Zenica, pored ostalog, definišu da su fizička i pravna lica, koja su isključena iz sistema isporuke toplotne energije dužna plaćati naknadu za fiksni trošak tzv.paušal u iznosu od 10%, te je Konkurencijsko vijeće uvidom u dostavljene račune utvrdilo da je isti bio i fakturisan korisnicima koji su privremeno isključeni iz sistema daljinskog grijanja.

Kao što je već navedeno, neosnovano je da JP Grijanje Zenica donosi odredbe u kojima obavezuje građane na plaćanje fiksnog troška, jer davalac usluge, isključivo može tražiti plaćanje naknade (cijene) samo za uslugu koja je predmet Ugovora o isporuci toplotne energije, te naprijed navedeno predstavlja neosnovano nametanje dodatne obaveze ili naknade.

Neosnovano da se ovako nezakonito utvrđeni fiksni trošak obračunava i naplaćuje od isključenih korisnika, jer nema pravno uporište u važećim propisima, jer su u odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima Ze-Do kantona isključivo definisana prava i obaveze davaoca i korisnika komunalne usluge, ali nema niti jedne odredbe koje propisuju određivanja posebnih materijalnih naknada za isključene potrošače, odnosno za one potrošače koji ne koriste više neku komunalnu uslugu, što uključuje i isključenje potrošača od snabdijevanja toplotnom energijom.

Prema dostavljenim podacima JP Grijanje Zenica (Izvjestaj o poslovanju za 2016. godinu) JP Zenica u 2016. godini je imao ukupno 6064 isključena korisnika iz sistema toplotne energije - stambena prostora u odnosu na 14.109 aktivna korisnika, što predstavlja 30,05% % od ukupnog broja korisnika (20.173 korisnika) stambenog prostora, te da je JP Grijanje redovno podnosio prijedloge za utuživanje kod nadležnog suda između ostalog i radi neplaćanja fiksnog troška, te na osnovu donesenih presuda ostvaruje značajan godišnji prihod, a pogotovo obzirom da se takve tužbe ponavljaju za svaku godinu, dok na drugoj strani potrošači koji više ne preuzimaju toplotnu energiju i dalje konstantno plaćaju ovaj sporni fiksni trošak (na osnovu presuda suda).

Također, Konkurencijsko vijeće je na osnovu dostavljenih podataka od privrednih subjekata koji također obavljaju komunalne usluge od javnog interesa, prije svega privrednog subjekta Elektro distribucija Zenica i JP Vodovod i kanalizacija Zenica utvrdilo da isti ne naplaćuju fiksni trošak korisnicima nakon isključivanja sa mreže snabdijevanja električnom energijom odnosno vodom.

Na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je JP Grijanje Zenica zloupotrijebilo svoj dominantaj položaj na relevantnom tržištu isporuke toplotne energije na području grada Zenice , jer uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s takvim sporazumom, što predstavlja kršenje odredbi iz člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 5. i 6. dispozitiva ovog Rješenja.

Radi neosporno utvrđene zloupotrebe dominantnog položaja JP Grijanje Zenica, Konkurencijsko vijeće je naložilo JP Grijanje Zenica da u vremenskom roku od 60 (šezdeset) dana od prijema ovog Rješenja uskladi sve odredbe Odluke NO JP Grijanje Zenica (kao i sve druge odredbe u navedenim pravnim akatima gdje se ponavljaju utvrđena kršenja) sa Zakonom o konkurenciji i iste dostavi Konkurencijskim vijeću .

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 7. dispozitiva ovog Rješenja.

5. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama člana 4. Zakona o konkurenciji.

Također, u smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zloupotrijebi dominantan položaj na način propisan odredbama člana 10. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je Grad Zenica zaključio zabranjeni sporazum, i time prekršio odredbe člana 4. stav (1) tačka e) Zakona o konkurenciji, u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji izrečena je novčana kazna u iznosu 80.727,30 KM (osamdesethiljadasedamstotinadvadesetsedam i 30/100), što predstavlja 0,18 % budžeta iz 2016. godine koji je iznosio 44.848.500,00 KM.

Nadalje, polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je JP Grijanje Zenica zloupotrijebio dominantni položaj, iz člana 10. stav (2) tačke d) Zakona o konkurenciji, u smislu člana 48. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji, izrečena je novčana kazna u iznosu 16.830,434 KM (šesnaesthiljadaosamstotinatridaset i 434/100 KM), što predstavlja 0,1 % ostvarenog prihoda iz 2016. godine, koji je iznosio 16.830.434,00 KM

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imalo prvenstveno za cilj kažnjavanje isključivo radi kršenja Zakona o konkurenciji, već da upozori Grad Zenicu i JP Grijanje Zenica na obaveznu poštovanja pravila tržišne konkurencije utvrđenih odredbama Zakona o konkurenciji.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prinudnim putem, u smislu člana 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 4. i 6. dispozitiva ovog Rješenja.

6. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Predsjednik

Ivo Jerkić